

סדרת
הש"ס

ביצה פרק ראשון ביצה

עין משפט
גד מצוה

ו

מימות עזרה ואיך לא מלכו אלול מעובר. וא"ס והאמריקן בערובין (דף לפי וס) דרבי יוסי אומר הביצה שטלדה [בראשון ביום] השני וא"ס כי פליגי נהרדעי א"ר יוסי שהוא תנא י"ל דרבי יוסי אומר אי אהרמי ונהרדעי אמרי דלא אהרמי :

אמר רבא מה ב"ט ראשון כו'. מה המועל לקבור אם י"ט ראשון הוא וכו': משא"כ בביצה. לפענן ביצה לא הקלו ב"ט שני דהאם האנה להשותף לשל גליות דאלו ר"ה טלדה בזה האסורה בזה: אף בביצה. טלדה בזה מתרת בזה: דמוצי דעתיך. לאסרה בשני

יום טוב שני לגבי מת כחול שזוה רבנן אפילו למינן ליה גלימא

*אמר רבא "מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממים (ה) "מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו ישראל ואפילו בשני ימים טובים של ר"ה מה שאין כן בביצה נהרדעי אמרי אף בביצה דמה דעתך דלמא מעברי ליה לאלול הא אמר רב חיננא בר כהנא אמר רב *מימת עזרא ואיך לא מצינו אלול מעובר אמר מר זוטרא לא אמרן אלא דאשתהי אבל לא אשתהי משהינן ליה רב אשי אמר 'אע"ג דלא אשתהי נמי לא משהינן ליה מ"ט יום טוב שני לגבי מת כחול שזוה רבנן 'אפילו *למינן ליה גלימא ולמינן ליה אסא אמר רבינא והאידינא דאיכא חברי חיישינן רבינא הוה יתיב קמיה דרב (*א"ס) בשני ימים טובים של ראש השנה הויה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציב מר א"ל דלא אותיבי עירובי חבשילין אמר ליה ולותיב מר האידינא מי לא *אמר רבא "מניח אדם עירובי חבשילין מו"ט להבירו ומתנה אמר ליה 'אימר דאמר רבא בשני ימים טובים של גליות בשני ימים טובים של ראש השנה מי אמר ודא *אמרי נהרדעי אף ביצה טותרת אמר ליה רב מרדכי בפירוש אמר לי מר דלא סבר להא דנהרדעי אתמר *אפרוח שגולד ביום טוב רב אמר אסור ושמואל ואיתימא ר' יודנן אמר מותר רב אמר אסור מוקצה הוא ושמואל ואיתימא ר' יודנן אמר מותר הואיל ומתיר עצמו בשחיטה אמרי ליה רב כהנא ורב אשי לרב וכי מה בין זה לעגל שגולד ביום טוב אמר להו הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה ומה בין זה 'לעגל שגולד מן הפרפה שחיק רב אמר רבה ואיתימא רב יוסף מ"ט *שתיק רב ליטא להו הואיל ומוכן אנב אמו לכלבים אמר ליה אבי השתא

ואפילו למינן ליה אסא. ותימה דכמעד קטן (דף מ: וס) אמריקן אין חופרין טיבן בעשיר והכא משמע דאין זו מלאכה ו"ל פ"י ר"ה דפירש שהיו רגילין לחפור הרבה ביחד כדי שיהיו מומתת כשיבאו מתים ועל זה קאמר דאין חופרין במועד לנודך אחר המועד: **והאידינא** דליכא חברי חיישינן. פירש"י שטופין לישראל לעשות מלאכה וכשהוא י"ט מניחין אותם ואם היו רואין שיקברו מתים יטפו אותם לעשות מלאכה והשתא בזמן הזה שאין חברי מותר ואין לומר שצריך מנין אחר להחירו דכיון דזה הטעם משום חששא ועברה התשפא עבר הטעם וה"ל אמריקן גבי מים מגולין דאסורין שמה נחש שהם מתן ועכשיו שאין נחשים מטיין בינינו אנו שותין מהן אפילו לכתחילה אע"פ שהוא דבר שבמנין ומ"מ ר"ה היה אוסר ומעשה היה במלח"ן שמה אדם אחד ב"ט שני ור"ה להתעסק בו לקברו ונער בןן ר"ה ושלח להם בני בשבט ח'ין בני תורה וחסד בני תורה כדתימא בשבט (דף קל"ג וס) שלא לקבור מת ב"ט שני משום דלאו בני תורה נינהו ואחי לולווי ביה אכל הר"י אמר דאין זה דמיון דהא לענין הרבה דברים השתנה דל"ן בני תורה כדל"ן ביבמות (דף מ: וס) חוננו דקא אכלי תורתם דשלקי נכרים ואסר להם ופריקין והא נאכל כמו שהוא חי וכל שהוא נאכל כמו שהוא חי אין בו משום בשולי נכרים ומשני שלא היו בני תורה והו' אין אנו חוששין בדבר זה דקיימא לן דכל שהוא נאכל כמו שהוא חי אין בו משום בשולי נכרים והר"ר יחיאל אומר דלא דמי דשלקי נכרי

דכנשה הוא אוכל בביתו ולא אושה מלהא אכל לקבור מתים כפרהסיא אושה מלהא ואין נכון להחיר ועוד אמר רבינו תם דבזמן הזה נמי יש יהודים שהן משועבדים למלטה לעשות מלאכה כגון לקבל המס ולהתעסק בלרכיזה הלך אס ירחו שיתעסקו לעשות מלאכה כמה יטפו אותם לעשות מלאכה למלטה:

אפרוח שגולד ב"ט וכו'. נראה לומר דהתירו שגפחו עיניו היום דאי לא נפחחו עיניו ק"ל דאפילו כחול אסור:

הואיל ומתיר עלמו בשחיטה. פירש"י מתיר עלמו בלידתו להיות נשחט אכל קודם לידתו היה אסור וכיון דאחיקן לשחיטה אחיקן נמי לפענן מוקפה ותימה למה לאו לשמואל ור' יוחנן הך טעמא חשוק ליה משום דלית להו מוקפה כדאמרינן פרק מי שהשקיף (שנת דף ק"ג:) דשמואל וצירי ור' יוחנן כר' שמעון סבירא להו וי"ל דהא קאמר טעמא אפילו לרבי יהודה דלית ליה מוקפה שרי מהאי טעמא ולכך לריך האי טעמא אי נמי אינפרך אפילו

לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דשדה כהאי מוקפה דהא דהוי כגורגרות ולתקון [ו] והכי משכח בשבט (דף מ:): [כ] מה בין זה לעגל שגולד מן הפרפה. דהתם לא מני למימר הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה עלמו מותר לשחטו ולאכלו דלא השתך מן האסור: דכין השמעות; היתה אמו עומדת לכך אכל הפרוח שנקליפה אינו עומד לאכילה כלבים ואף לא היה ראוי הלך טלד הוא:

השתא

קדש: א"ל רב מרדכי. לרבינא נהרדעי לא תוחביה למר בפירוש שמיש ליה מיעיה דלא סבר לנהרדעי רב מרדכי הלמודי של רב אשי היה כדאמרינן בסוטה (דף מ: וס) גבי ליה לרבי עד פרסה רב מרדכי אליה לרב אשי כו': הואיל ומתיר עלמו. בלידתו להיות נשחט מה שלא היה לפני לידתו אף מוקפה הוה את עלמו בלידתו דמנו דאחיקן להא אחיקן להא: לעגל שגולד ב"ט. דתימא לקמן שמואל טו ביום לרבני הכל: משכן אנב אמו. בעודו בחוק מעיה אס נשחטה האם היה נאכל: המרפה. בנה אסור אס נאכל כחמה [א] דעובר ירך אמו הוא הואיל ובשחיטה אמו אמה בל לאכל וכי טלד ב"ט מן המרפה ליכא למימר הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה עלמו מותר לשחטו ולאכלו דלא השתך מן האסור: דכין השמעות; היתה אמו עומדת לכך אכל הפרוח שנקליפה אינו עומד לאכילה כלבים ואף לא היה ראוי הלך טלד הוא:

לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דשדה כהאי מוקפה דהא דהוי כגורגרות ולתקון [ו] והכי משכח בשבט (דף מ:): [כ] מה בין זה לעגל שגולד מן הפרפה. דהתם לא מני למימר הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה עלמו מותר לשחטו ולאכלו דלא השתך מן האסור: דכין השמעות; היתה אמו עומדת לכך אכל הפרוח שנקליפה אינו עומד לאכילה כלבים ואף לא היה ראוי הלך טלד הוא:

לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דשדה כהאי מוקפה דהא דהוי כגורגרות ולתקון [ו] והכי משכח בשבט (דף מ:): [כ] מה בין זה לעגל שגולד מן הפרפה. דהתם לא מני למימר הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה עלמו מותר לשחטו ולאכלו דלא השתך מן האסור: דכין השמעות; היתה אמו עומדת לכך אכל הפרוח שנקליפה אינו עומד לאכילה כלבים ואף לא היה ראוי הלך טלד הוא:

לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דשדה כהאי מוקפה דהא דהוי כגורגרות ולתקון [ו] והכי משכח בשבט (דף מ:): [כ] מה בין זה לעגל שגולד מן הפרפה. דהתם לא מני למימר הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה עלמו מותר לשחטו ולאכלו דלא השתך מן האסור: דכין השמעות; היתה אמו עומדת לכך אכל הפרוח שנקליפה אינו עומד לאכילה כלבים ואף לא היה ראוי הלך טלד הוא:

השתא

לח א מ"י פ"ה מסכות
י"ט בלכה כג סג
לאין סג סופ"ט א"ה
ס' ה"ה ספ"ק ג ופי'
תקנו ספ"ק א:

לח ב מ"י סג סופ"ט
סג ספ"ק ד:

ב ג ד מ"י סג סופ"ט
סג ספ"ק חספ"ק ד:

מא ה ו מ"י ס' ס' סג
י"ט בלכה י"ג סג
לאין סג סופ"ט א"ה
ס' תקנו ספ"ק כ:

מב ו מ"י פ"ה מסכות
מא"ס בלכה טו
סופ"ט י"ד ס' י"ג ספ"ק
ג [וכי] סג ספ"ק ג:

לח א מ"י פ"ה מסכות
י"ט בלכה כג סג
לאין סג סופ"ט א"ה
ס' תקנו ספ"ק ג ופי'
תקנו ספ"ק א:

לח ב מ"י סג סופ"ט
סג ספ"ק ד:

ב ג ד מ"י סג סופ"ט
סג ספ"ק חספ"ק ד:

מא ה ו מ"י ס' ס' סג
י"ט בלכה י"ג סג
לאין סג סופ"ט א"ה
ס' תקנו ספ"ק כ:

מב ו מ"י פ"ה מסכות
מא"ס בלכה טו
סופ"ט י"ד ס' י"ג ספ"ק
ג [וכי] סג ספ"ק ג:

רבינו הננאל ולבני מה אע"ג דסת ב"ר"ש שני דלא אישתהי כלל לא שתיקין ליה דק"ל ברב אשי דהוא כהו דאמר י"ט שני לבני מה כחול שזויה רבנן. ואפילו ב"ר"ש שני של ר"ה. אמר רבינא והאידינא דאיכא חברי חיישינן רבינא הוה יתיב קמיה דרב (*א"ס) בשני ימים טובים של ראש השנה הויה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציב מר א"ל דלא אותיבי עירובי חבשילין אמר ליה ולותיב מר האידינא מי לא *אמר רבא "מניח אדם עירובי חבשילין מו"ט להבירו ומתנה אמר ליה 'אימר דאמר רבא בשני ימים טובים של גליות בשני ימים טובים של ראש השנה מי אמר ודא *אמרי נהרדעי אף ביצה טותרת אמר ליה רב מרדכי בפירוש אמר לי מר דלא סבר להא דנהרדעי אתמר *אפרוח שגולד ביום טוב רב אמר אסור ושמואל ואיתימא ר' יודנן אמר מותר רב אמר אסור מוקצה הוא ושמואל ואיתימא ר' יודנן אמר מותר הואיל ומתיר עצמו בשחיטה אמרי ליה רב כהנא ורב אשי לרב וכי מה בין זה לעגל שגולד ביום טוב אמר להו הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה ומה בין זה 'לעגל שגולד מן הפרפה שחיק רב אמר רבה ואיתימא רב יוסף מ"ט *שתיק רב ליטא להו הואיל ומוכן אנב אמו לכלבים אמר ליה אבי השתא

דכנשה הוא אוכל בביתו ולא אושה מלהא אכל לקבור מתים כפרהסיא אושה מלהא ואין נכון להחיר ועוד אמר רבינו תם דבזמן הזה נמי יש יהודים שהן משועבדים למלטה לעשות מלאכה כגון לקבל המס ולהתעסק בלרכיזה הלך אס ירחו שיתעסקו לעשות מלאכה כמה יטפו אותם לעשות מלאכה למלטה:

אפרוח שגולד ב"ט וכו'. נראה לומר דהתירו שגפחו עיניו היום דאי לא נפחחו עיניו ק"ל דאפילו כחול אסור:

הואיל ומתיר עלמו בשחיטה. פירש"י מתיר עלמו בלידתו להיות נשחט אכל קודם לידתו היה אסור וכיון דאחיקן לשחיטה אחיקן נמי לפענן מוקפה ותימה למה לאו לשמואל ור' יוחנן הך טעמא חשוק ליה משום דלית להו מוקפה כדאמרינן פרק מי שהשקיף (שנת דף ק"ג:) דשמואל וצירי ור' יוחנן כר' שמעון סבירא להו וי"ל דהא קאמר טעמא אפילו לרבי יהודה דלית ליה מוקפה שרי מהאי טעמא ולכך לריך האי טעמא אי נמי אינפרך אפילו

לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דשדה כהאי מוקפה דהא דהוי כגורגרות ולתקון [ו] והכי משכח בשבט (דף מ:): [כ] מה בין זה לעגל שגולד מן הפרפה. דהתם לא מני למימר הואיל ומוכן אנב אמו בשחיטה עלמו מותר לשחטו ולאכלו דלא השתך מן האסור: דכין השמעות; היתה אמו עומדת לכך אכל הפרוח שנקליפה אינו עומד לאכילה כלבים ואף לא היה ראוי הלך טלד הוא:

השתא

לקמן כב

סג קל"ג

לקמן כב

ר"ס י"ג לב

[לסיני ס']

למחר וי"א

[למחר. ערוך]

[אשי כ"ל]

וב"ס כ"ד

[וה"ל]

לקמן י"ג

[לקמן כב]

[ט"ו טוס']

ג"כ סג ד"ס

[וה"ל]

תורות

הב"ח

(ה) נ"מ עמ"ס

ב"ר ס' כ"ל

ותיבת מה

מתקן :

גליון

דש"ס

ג"כ למחנה

סג' כ"ד

פ"י ח"ט ס' כ"ל

ד' חס"ה כ"י

דש"ס : ש"ס

סג' כ"ד : י"ג

לקמן דף ל"ט

סג' כ"ד : ז

פ"א וס"ג :